

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **V. K.**, bývajúceho v B., zastúpeného JUDr. T. V., advokátkou v B., proti žalovaným 1/ **H. spol. s r.o.**, so sídlom v B., 2/ **A. W.**, bývajúcej v B., zastúpenými JUDr. E. B., advokátkou v Š., **o určenie neplatnosti zámennej zmluvy**, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 12 C 180/2005, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 26. marca 2009 sp. zn. 3 Co 300/2007, 3 Co 77/2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 26. marca 2009 sp. zn. 3 Co 300/2007, 3 Co 77/2009 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava IV rozsudkom z 22. marca 2007 č.k. 12 C 180/2005-121 určil, že zámenná zmluva, na základe ktorej žalovaný 1/ previedol X.-izbový byt č. X. nachádzajúci sa na X. nadzemnom podlaží obytného domu súp. č. X. v B., kat. úz. B. – miestna časť D., ktorého nájomcom je žalobca, do vlastníctva žalovanej 2/, ktorého vklad bol povolený na LV č. X. vedenom na Katastrálnom úrade B., Správa katastra pre hlavné mesto SR B. pod č. V. dňa 17. apríla 2003, je neplatná. V konaní dospel k záveru, že žalobca osvedčil existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, pretože bez tohto určenia by sa jeho postavenie stalo neistým a vyriešením tejto otázky sa vytvorí základ pre ďalšie právne vzťahy účastníkov konania. Vykonaným dokazovaním mal preukázané, že bytový dom na S. č. X. je vo vlastníctve žalovaného 1/, ktorý ho získal v roku 1997 od JUDr. E. C., ktorý ho nadobudol vo verejnej dražbe dňa 20. októbra 1992 v rámci likvidácie majetku S. š.p. v likvidácii a ako fyzická osoba sa stal vlastníkom obytného domu s bytmi, ktoré mali dovtedy charakter štátnych bytov. Žalovaný 1/ zámennou zmluvou previedol

predmetný byt do vlastníctva žalovanej 2/, čím porušil žalobcovo predkupné právo vyplývajúce mu z ustanovenia § 16 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. Osobitným uznesením rozhodol o trovách prvostupňového konania.

Na odvolanie žalovaných Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 26. marca 2009 sp. zn. 3 Co 300/2007, 3 Co 77/2009 zmenil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalobu zamietol a napadnuté uznesenie o trovách konania zmenil a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovaným náhradu trov konania vo výške 468,29 Eur k rukám advokátky. V odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že v prejednávanej veci nebola splnená podmienka, pre ktorú by bolo možné žalobe vyhovieť a to podmienka naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, pretože právne postavenie žalobcu sa ani kladným rozhodnutím súdu nezmení, naďalej zostane nájomcom predmetného bytu a bez ďalších súdnych rozhodnutí sa nemôže dosiahnuť konečné vyriešenie sporného právneho vzťahu.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie. Žiadal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť, pretože spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Naliehavý právny záujem na požadovanom určení v konaní preukázal dostatočne tým, že prevodom predmetného bytu konateľom žalovaného 1/ na žalovanú 2/ bol sledovaný cieľ získať finančné prostriedky z neregulovaného nájomného. Žalovaná 2/ zvýšila nájomné z 2 000,-- Sk na 12 000,-- Sk, čo vyvolalo viaceré súdne spory, ktorými žalovaná uplatňuje voči žalobcovi zaplataenie zvýšeného nájomného a tiež konanie, v ktorom sa žalobca domáha určenia neplatnosti výpovede nájmu bytu danej mu žalovanou 2/. Žalovaná 2/ tiež dala pokyn na odpojenie plynu a elektriny k bytu žalobcu, čím mu bolo znemožnené riadne užívanie bytu. Na príslušnom okresnom súde je taktiež vedený spor, ktorým sa žalovaná 2/ domáha uloženia povinnosti žalobcovi uzavrieť nájomnú zmluvu. Toto konanie je prerušené do právoplatného skončenia tohto konania. Na základe týchto skutočností sa žalobca domnieva, že existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení dostatočne preukázal.

Žalovaní navrhli napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť, keď sa v celom rozsahu stotožnili s dôvodmi v ňom uvedenými.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) prejednal dovolanie bez

nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmajúc najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

V danom prípade je dovoláním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorý vykazuje znaky rozsudku podľa § 238 ods. 1 O.s.p.

V zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Dovolateľ namieta, že zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Napriek tomu, že dovolateľ odôvodnil dovolanie tým, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, a nenamietal existenciu inej vady konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), dovolací súd dospel k záveru, že v prejednávanej veci je konanie postihnuté práve touto posledne uvedenou vadou.

Ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa (§ 211 ods. 2 O.s.p.).

Podľa § 122 ods. 1 O.s.p., súd vykonáva dokazovanie na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania.

Z ustanovenia § 125 O.s.p. vyplýva, že za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Podľa § 220 O.s.p., odvolací súd zmení rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie (§ 219), ani na jeho zrušenie (§ 221 ods. 1).

Podľa § 213 ods. 1 O.s.p., odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 až 7.

Ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám (§ 213 ods. 3 O.s.p.).

Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a na ním založených následných právnych záverov, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takom prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd sám opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje

k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriaceho podklad pre rozhodnutie v danej veci.

Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a právne závery, ako súd prvého stupňa bez toho, aby vo veci vykonal akékoľvek dokazovanie (zopakovanie alebo doplnenie). Súd prvého stupňa založil svoje rozhodnutie na tom, že žalobca dostatočným spôsobom preukázal splnenie podmienky existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení (existencia už prebiehajúcich súdnych konaní), ako predpokladu rozhodnutia o neplatnosti zámennej zmluvy a v tomto smere tak uniesol dôkazné bremeno, ktoré ho v tomto konaní zaťažovalo. Krajský súd na základe rovnakých skutkových zistení na rozdiel od neho vychádzal z toho, že žalobca dôkazné bremeno neuniesol, čím neboli splnené predpoklady pre rozhodovanie o požadovanom určení.

Z obsahu spisu vyplýva, že odvolací súd vo veci rozhodol bez pojednávania dňa 26. marca 2009 a bez toho, aby účastníci mali možnosť vyjadriť sa k odlišnému posúdeniu existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, ku ktorému dospeli oba súdy na základe rovnako zisteného skutkového stavu.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p., v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Odôvodnenie má obsahovať dostatok dôvodov a ich uvedenie má byť zrozumiteľné. Súd je povinný formulovať odôvodnenie spôsobom, ktorý zodpovedá základným pravidlám logického, jasného vyjadrovania a musí spĺňať základné gramatické, lexikálne a štylistické hľadiská. Z formulácie § 132 O.s.p. možno vyvodiť, že súd je povinný navzájom si odporujúce dôkazy hodnotiť a zdôvodniť, napr. prečo niektoré z nich pokladá za nevierohodné, prečo niektoré odmietol vziať pri formulovaní rozhodnutia do úvahy, prípadne aj prečo sa niektorými dôkaznými návrhmi odmietol zaoberať vôbec. Účelom odôvodnenia je predovšetkým doložiť správnosť rozsudku; zároveň je aj prostriedkom

kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutia. Citované ustanovenie § 157 ods. 2 O.s.p. dáva súdom dostatočný návod na to, aké má byť odôvodnenie rozsudku. Z hľadiska úplnosti odôvodnenia rozsudku sa žiada, aby odôvodnenie obsahovalo najmä stručné a výstižné prednesy účastníkov a ich konečné návrhy, dôkazy, o ktoré oprel súd svoje skutkové zistenia, úvahy, ktorými sa spravoval pri hodnotení dôkazov a skutočnosti, ktoré mal preukázané a právne posúdenie zisteného skutkového stavu podľa príslušných zákonných ustanovení. Tieto nedostatky odôvodnenia, spolu s tzv. opomenutými dôkazmi (o ktorých súd v konaní nerozhodol vôbec) zakladajú vadu nepreskúmateľnosti rozhodnutia. V takom prípade ide o inú vadu konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

V preskúmvanej veci krajský súd, ktorý konal o odvolaní žalovaných, na rozdiel od okresného súdu dospel k odlišnému právnemu záveru, preto rozsudok okresného súdu, ktorým žalobe vyhovel, zmenil tak, že žalobu zamietol, pričom však sa pri odôvodnení tohto svojho právneho záveru obmedzil iba na konštatovanie, že existencia neliehavého právneho záujmu na požadovanom určení nebola preukázaná a námietky odporcov uvedené v písomnom odvolaní týkajúce sa hmotnoprávných dôvodov sú preto právne irelevantné. O aké námietky žalovaných sa však jedná z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nie je možné zistiť, pretože v dôvodoch rozhodnutia odvolacieho súdu absentuje akákoľvek zmienka o podanom odvolaní a tak z neho nemožno zistiť nielen obsah odvolania, ale ani to, kto odvolanie podal a z čoho potom odvolací súd vyvodzoval nesprávnosť rozhodnutia súdom prvého stupňa. Okrem opisu dôvodov rozhodnutia súdu prvého stupňa odôvodnenie napadnutého rozhodnutia je len konštatovaním nedostatku existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, ktorý by mal nasvedčovať správnosti prijatého právneho záveru o nedôvodnosti žaloby bez toho, aby napadnuté rozhodnutie bolo náležitým spôsobom zdôvodnené právne a bez toho, aby sa odvolací súd zaoberal dôvodmi, pre ktoré súd prvého stupňa dospel k záveru, že existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení v prejednávanej veci bola žalobcom v tomto konaní preukázaná. Pre neúplnosť náležitostí podľa § 157 ods. 2 O.s.p. a nedostatok právnych dôvodov sa tak stal napadnutý rozsudok nepreskúmateľným, v dôsledku čoho konanie pred odvolacím súdom je postihnuté inou vadou konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom

súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napríklad IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v tejto spojitosti zdôrazňuje, že nejde o porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania a jeho návrhu nevyhovie, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú, za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

Súčasťou základného práva na súdnu ochranu je aj právo na zákonu zodpovedajúce odôvodnenie, ktorého štruktúra je rámcovo upravená v § 157 ods. 2 O.s.p. a táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 O.s.p.). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v odvolacom konaní nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v oprávnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že krajský súd sa nielenže nezaoberal obsahom odvolania žalovaných ale jeho rozhodnutie nemá ani zákonom vyžadované náležitosti. Takýto postup odvolacieho súdu je v rozpore s princípmi spravodlivého procesu.

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k inej vade podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť

považované za správne. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami žalobcu uvedenými v dovolaní.

S ohľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu o trovách konania pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 11. februára 2010

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Jarmila Uhlířová